

**ИЗВЕШТАЈ О ИЗВРШЕНИМ ЈАВНИМ КОНСУЛТАЦИЈАМА О
ПРЕДЛОГУ УРЕДБЕ КОЈОМ СЕ УТВРЂУЈЕ**

**ПРОГРАМ ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ДО 2025. ГОДИНЕ СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО
2030. ГОДИНЕ ЗА ПЕРИОД 2017. ДО 2023. ГОДИНА**

САДРЖАЈ

1. Општи део ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2. Преглед коментара и примедби заинтересованих страна у јавним консултацијама и одговора на примедбе 2

1. УВОД

Министарство рударства и енергетике је у периоду 3.5-15.5. извршило јавне консултације о предлогу текста Уредбе којом се утврђује Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период 2017. до 2023. година. Предлог текста уредбе је објављен на сајту Министарства рударства и енергетике заједно са обрасцима за подношење примедби и коментара на текст.

У јавној расправи учествовало је петнаест заинтересованих страна које су своје коментаре и примедбе дали или у предложеној форми од стране Министарства рударства и енергетике, или у слободној форми (електронска пошта, коментари директно у тексту и сл.).

Сви коментари су детаљно анализирани од стране стручног тима експерата и појединих сектора у Министарству рударства и енергетике и на основу анализе дат је предлог исправки и измене појединих делова текста, а за коментаре који су неприхватљиви дато је детаљно образложење због чега нису прихватљиви. Од укупно 76 систематизованих примедби и коментара, 25 је у потпуности или делимично прихваћено, а 51 је одбијено уз образложење.

Сви коментари и примедбе и начин поступања у вези са њима, са одговарајућим образложењима, представљени су у поглављу 2 овог извештаја.

Пратећи део овог извештаја представља и измењени предлог текста Уредбе којом се утврђује Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период 2017. до 2023. година, у којем су поред наведених измена кориговане уочене штампарске и стилске грешке.

2. ПРЕГЛЕД КОМЕНТАРА И ПРИМЕДБИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА У ЈАВНИМ КОНСУЛТАЦИЈАМА И ОДГОВОРА НА ПРИМЕДБЕ

Коментатор	Коментар	Одговор
ЕПС	У категорију стратешких енергетских пројеката нису сврстани нови велики производни објекти (нпр. ТЕ Костолац БЗ). Питање је да ли треба уврстити ове пројекте, или они по дефиницији не припадају стратешким енергетским пројектима.	Стратешки енергетски пројекти се проглашавају у складу са Уредбом 347 ЕУ. Уредба 347/2013 ЕУ о Смерницама за трансевропску енергетску инфраструктуру, не укључује пројекте изградње производних електроенергетских капацитета. Дакле, производни објекти не припадају овој групи пројеката.
ЕПС	Брисање дела текста који се односи на статус документације за изградњу ТЕ Костолац БЗ	Документ се не може сматрати званичним док не буде одобрен односно прихваћен од стране надлежног органа или институције. Студија процене утицаја на животну средину је на поновној изради. Пројекти за грађевинску дозволу се раде фазно и још нису предати на ревизију. Студија прикључења на преносни систем је завршена и издати су технички услови и пројектни задатак и она је уклоњена из текста. Потреба израде елабората о енергетској ефикасности зависи од статуса докумената који су у процесу усвајања: 1) Уредбе о минималним захтевима енергетске ефикасности које морају да испуњавају постројења за производњу електричне енергије, као и постројења за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије, системи за пренос и дистрибуцију електричне енергије, постројења за производњу топлотне енергије и система за дистрибуцију топлотне енергије; 2) Правилника о садржини елабората о енергетској ефикасности постројења за производњу електричне енергије, постројења за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије, система за пренос и дистрибуцију електричне енергије, постројења за производњу и дистрибуцију топлотне енергије.
ЕПС	Избрисана реченица није тачна (агрегати у ТЕ-ТО Нови Сад нису прелиминарно пријављени за коришћење opt-out	Примедба је прихваћена, као и све остале измене у тексту који се односи на Област електричне енергије и Одређивање приоритетних пројеката.

Коментатор	Коментар	Одговор
	механизма), а у следећа 3 месеца свакако је РС обавезна да пријави коначну листу, па сматрамо да ово треба избрисати.	
ЕПС	Индикатор бр.2 брисање дела текста стр 166	Примедба је прихваћена. Текст гласи: Однос оствареног ефективног капацитета и теоретског капацитета БТО система. Овај индикатор указује какво је искоришћење инсталисаног капацитета опреме. Други индикатор се односи на однос оствареног времена рада БТО система и теоретског времена. Овај индикатор указује какво је искоришћење времена рада опреме.Индикатори су приказани одвојено за угаљ и јаловину.
ЕМС	Измене бројних вредности у тексту ПОС-а.	Ове измене су прихваћене.
Марио Мијатовић Mimar Energy d.o.o. Čačak mimarenergy@rogers.com	У поглављу 3. подпоглавље 3.3.3., П.17. на страни 109 се наводе пројекти ЕПС-а из области обновљивих извора енергије који се реализују на основу закључених меморандума и споразума и специфично наводи планирана изградња две нове мале хидроелектране на постојећим водопривредним објектима и то: МХЕ „Ровни“ и МХЕ „Ћелије“ које се финансирају из кредита ЕБРД. Према информацијама из ЕБРД, ова финансијска институција је склопила споразум са ЕПС-ом о финансирању рехабилитације 15 постојећих МХЕ и изградњи две нове МХЕ на постојећим водопривредним објектима – бранама и то МХЕ „Ровни“ и МХЕ „Ћелије“. У циљу избегавања могућих нејасноћа и потешкоћа које могу да имају потенцијални приватни инвеститори ради изградње МХЕ на другим локацијама постојећих водопривредних објеката – брана, а које потешкоће могу да настану од стране надлежних институција у поступку издавања неопходних дозвола, у којим случајевима надлежни органи не би имали тачно сазнање на којим локацијама ЕПС има право прече градње, неопходно је да се у тексту Уредбе специфично наведе да ЕПС има право прече градње нових пројеката и то само МХЕ „Ровни“ и МХЕ „Ћелије“, а за које локације је ЕПС склопио уговоре о кредитирању са ЕБРД и закључио меморандуме и споразуме. На	Примедба се делимично усваја. Побројане су све локације МХЕ које су обухваћене Пројектима ЕПС наведеним меморандумима и споразумима ради отклањања сваке сумње на које локације се односе закључени меморандуми и споразуми. Нема потребе додатно наглашавати равноправност инвеститора у поступку изградње електрана које користе обновљиве изворе енергије, јер је то већ наглашено реченицом: „У сектору електричне енергије, у складу са Законом о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 145/14) и концептом либерализације тржишта електричне енергије, производња електричне енергије се још од 2011. године обавља по тржишним принципима, што се може сматрати најважнијом специфичношћу у сектору електричне енергије. Из тога произилази да је производња електричне енергије једнако омогућена како предузећима чији је оснивач Република Србија, АП Војводина и јединице локалне самоуправе, тако и приватним инвеститорима, односно, наведени субјекти су равноправни на тржишту електричне енергије.“ на 91. страни.

Коментатор	Коментар	Одговор
	овај начин би се ослободиле све друге потенцијалне локације за изградњу МХЕ и онемогућило да ЕПС непотребно блокира реализацију других пројеката чиме би се остварили услови да се и други пројекти МХЕ реализују. Као пример наводимо локацију потенцијалне МХЕ „Парменац“ на постојећој брани на реци Западна Морава где је се у јавности пласирала информација да ЕПС има право прече градње на овој локацији. Наводимо да и после 6 (шест) година од када је ова локација постала актуелна, ЕПС није био у могућности да реши имовинске односе као ни да прибави исправну техничку документацију (грађевинску и употребну дозволу за постојећи објекат бране и друго) чиме се дошло до закључка, а и сам ЕПС то потврђује, да ЕПС не може да реализује овај пројекат, па стога и не треба дозволити да ЕПС и даље блокира изградњу овог и сличних пројеката од приватних инвеститора који су у стању да реше имовинске односе и обезбеде друге услове за реализацију. Чињеница је да ЕБРД не финансира пројекте где нема или се не могу решити имовински односи, па стога ова или овакве локације никада не могу бити предмет склапања споразума о финансирању ЕПС-а са ЕБРД-ом. На основу свега горе наведеног, предлажемо да се јасно и специфично наведе да ЕПС има право прече градње само на две наведене МХЕ: „Ровни“ и „Ћелије“ и да су све друге локације на постојећим водопривредним објектима – бранама слободне за заинтересоване приватне инвеститоре.	
Звездан Калмар Центар за екологију и одрживи развој- ЦЕКОР vodana@gmail.com	Ниво детаља којим се план бави угљеним централама, отварањем нових копова, планираним угљеним геолошким истраживањима насупрот потпуном одсуству детаља о нпр реалном спроводјењу хидро енергетских пројеката показује да је апсолутни приоритет српске владе удаљавање од циљева ЕУ да се декарбонизује сектор електроенергетике до 2050.: План Показје да Србија нема намеру да усагласи своју енергетску политику са климатским циљевима ЕУ о декарбонизацији до 2050	Примедба се не прихвата јер је неоснована. Део плана који се односи на коришћење ОИЕ је избалансиран са Националним акционим планом за коришћење ОИЕ и укупном енергетском политиком. Уколико се упореде пројекти нових електрана из угља (које су неопходне ради обезбеђења базне енергије у систему) и нових електрана из обновљивих извора види се да је однос производње нових капацитета из угља и осталих 1:1 (у поређење су укључени само ветропаркови инвеститора који имају статус повлашћених произвођача, а не и остали који су у плану - укупно додатних 441 MW), при чему капацитети на угаљ, планирани ПОС-ом, замењују постојеће капацитете који

Коментатор	Коментар	Одговор
		значајно више емитују ГХГ, док ће остали нови капацитети својом производњом супституисати производњу електрана на угаљ. Изградња ТЕ Костолац Б3 ће довести до годишњег смањења емисије ГХГ за 569 800.00 тона CO₂eq, а процењени збирни ефекат свих пројеката у области електричне енергије износи 3,033 Gg CO₂eq што чини око 37% намераваног национално одређеног доприноса за 2030. годину.
Звездан Калмар Центар за екологију и одрживи развој- ЦЕКОР vodana@gmail.com	Сматрамо да је за укључивање јавности ово био веома кратак рок- да се не може сматрати да је јавност била консултована на адекватан начин. Таође сматрамо да је недовољна количина информација и додатних студија и процена који би били неопходни да се овај акциони план реално процени. Потребно је дати на увид све одговарајуће студије на којима се базира овај акциони план.: Овако значајна, (еколошки, економски И социјално) тема као што је будућност енергетике републике Србије се нажалост доноси изван демократске процедуре- Уредбом. Посебно је забрињавајуће да Влада свесно даје врло кратак рок за консултовање ове уредбе. Ово је уредба која кошта барем 15-20 милијарди ЕУРа (узимајући у обзир отварање нпр рудника лигните, еколошке, здравствене последице итд). Оваква тема се не решава иза кулиса. Влада не може себи да даје за право да потпуно изван демократске процедуре И далеко од очију јавности овласти себе, своја министарства и чак (НЕЧУВЕНО) промотере- инвеститоре пројеката да буду у некаквом овлаштенем телу за спровођење овог акционог плана а да при томе потпуно избегава укључивање грађана, заинтересоване јавности, синдиката итд. Подсећамо да територија Србије, и њени природни, људски и други ресурси нису приватно власништво Ваде и још мање икаквих Промотера пројеката. Влада је овлаштена али то не значи да има право да самовољно ангажује природне и људске ресурсе без тражења константног и блиског мониторинга од стране јавности и посебно уже заинтересоване јавности.	Примедба се не прихвата. Јавне консултације су одржане у циљу укључивања јавности, а Програм јавне расправе ће се реализовати у складу са законском процедуром. Израда програма остваривања стратегије је такође реализована у складу са Законом о енергетици, Стратегијом развоја енергетике усвојеном у децембру 2015. године и Законом о јавним набавкама те се не може говорити о решавању теме иза кулиса поготово имајући у виду да је за саму Стратегију развоја енергетике реализоване велике јавне расправе у трајању од готово 3 месеца. Поред тога конкурсном документациојом пројектним задатком предвиђена је и израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину. Овај Извештај је припремљен и сагласно Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину оорганизоваће се јавна расправа. Један од циљева мера, активности и пројеката који су предложени ПОС-ом је транзиција ка одрживој енергетици. Остварење циља мери се индикаторима на које ПОС позитивно утиче. Стога је нетачно да се приступ коси са Законом о заштити животне средине. Одређивање приоритета пројеката засновано је на Уредби 347/2013 ЕУ о Смерницама за трансевропску енергетску инфраструктуру. Појмови дефинисани у поглављу о одређивању приоритета пројеката потичу из Уредбе.

Коментатор	Коментар	Одговор
	У том контексту посебно упозоравамо да се овакав приступ изради акционог плана коси за законом о заштити животне средине члан 9. Тачка 10. о праву јавности да информисано учествује у дискусијама о темама које директно утичу на здравље грађана као што ће овај акциони план јасно утицати, посебно у свом делу који се односи на даље повећавање угљених капацитета у Србији.	
Звездан Калмар Центар за екологију и одрживи развој- ЦЕКОР vodana@gmail.com	Зашто овај акциони план не укључује мере као нпр ПОШУМЉАВАЊЕ ТЕРИТОРИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ као приоритетна мера за повећање доступности био масе којом би се према пројекцијама могла задовољити потреба за тзв базном енергијом (уместо угља) АКО ЈЕ ОДГОВОР ДА ТО НИЈЕ ПРЕДМЕТ ОВЕ СТРАТЕИЈЕ НЕГО НЕКЕ ДРУГЕ, ми постављамо питање на који начин су се пројекти проширивања и отварања копова нашли на приоритетној листи енергетских пројеката. Зашто пројекти проширивања и отварања копова нису предложени енергетској заједници као пројекти за ПЕЦИ ЛИСТУ (?!?)...једноставно зато јер је противно регулацијама о државној помоћи да Влада сме да даје државну помоћ за отварање рудника. У начелу сматрамо да се овај приступ противи плановима за декарбонизацију електро енергетике у ЕУ. Мало ниже смо размотрили и проблем проглашавања јавног интереса и ЕКСПРОПРИЈАЦИЈЕ за угљенокопе које сматрамо такође недозвољеном државном помоћи. 3) зашто овај акциони план не разматра мере потребне за повећање доступности воде за хидро енергију као приоритетне мере?! Нпр пошумљавање, израда ретензија итд? У том контексту захтевамо да се индикатор загађења мора узети у све пројекте. И ту посебно мислимо на загађење ваздуха, воде и земљишта тешким металима а посебно Живом о којем проблему упозоравамо израђиваче да процене утицаја термо централа односно пројекат Костолац БЗ КРШИ НОВИ БРЕФ документ који је усвојен 28 априла ове године.	Примедба се не прихвата јер је неоснована. Кроз меру број 5 у области обновљивих извора енергије и активности 10, 11 и 12 које су потребне да би се мера реализовала, могућност формирања енергетских засада је обухваћена ПОС-ом. При планирању и реализацији пројеката изградње нових капацитета за производњу сва законска ограничења се узимају у обзир. То важи и за изградњу ТЕ Костолац БЗ. ПЕЦИ пројекти су искључиво пројекти од регионалног интереса, а свака држава има право да развија и пројекте од националног и локалног интереса.

Коментатор	Коментар	Одговор
Звездан Калмар Центар за екологију и одрживи развој- ЦЕКОР vodana@gmail.com	Национални план за смањење емисија је у процесу усвајања итд. Очигледно је да је поглавље 3.1.3 заправо скраћена и непотпуна и недовољна те неконсултована верзија НЕРПа.: НЕРП је фундаментални докуменат, који се упркос блиском праћењу од стране јавности преко две године и даље дискутује далеко од очију јавности. Овај документ је очигледно цитиран у поглављу 3.1.3. Наиме подсећамо да се одлука у реконструкцији, инвестицијама у електро енергетици (филтери, десумпоризација итд) директно финансира из новца пореских обвезника Србије и ЕУ те да УОПШТЕ НИЈЕ ИЗВЕСНО ДА ЈЕ ОПЦИЈА НЕКЕ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ НАЈБОЉЕ РЕШЕЊЕ са економског, социјалног и еколошког становишта. Осим тога подсећамо да је на НЕРП морала да се уради и стратешка процена утицаја, чиме се двоструко крши закон и међународне обавезе Србије, јер се не консултовани документ уграђује у овај документ СВЕСНО ЗАОБИЛАЗЕЋИ ДЕМОКРАТСКУ ПРОЦЕДУРУ. Овим путем упозоравамо да је директно противно Закону о заштити животне средине члан 9. Тачке 5 и 6 које јасно налажу да се загађивач који упорно и противзаконито наставља са праксама загађивања мора да плати мере везане за смањивање емисија. У том контексту читава тачка 3.1.3 овог акционог плана мора да претпостави да компанија која врши загађивање мора да промени, или затвори своја постројења која непрестано и све теже уништавају здравље грађана Републике Србије. Подсећамо да је на страни 66 процењено да ће ове мере коштати око 490м ЕУР. На овом месту је требало да се каже колико ће годишње до краја века коришћења ових постројења ова постројења заправо да коштају у о&м трошковима (одржавање и коришћење).	ПОС-а предлаже начин достизања циљева који су дефинисани Стратегијом развоја енергетике, од којих је примарни: Обезбеђење енергетске сигурности. Транзиција ка одрживој енергетици је трећи циљ чија мера реализације је, између осталог, везана и за међународне обавезе Србије у погледу емисије ГХГ и штетних гасова и честица (нпр. намеравани национално одређени допринос за 2030. годину). Реализацијама мера, активности и пројеката из ПОС-а ће се постићи дефинисане квантитативне вредности циљева, о чему су у ПОС-у на неколико места дати прецизни нумерички докази (став 2 на страни 67, последњи став на страни 88, последњи став на страни 89, други став на страни 211). Захтев који се односи на процену годишњих трошкова до краја века није предмет ПОС-а.
Звездан Калмар Центар за екологију и одрживи развој- ЦЕКОР	Питање критеријума приоритизације. Смањује увозну зависност, побољшање животне средине:	Примедба се делимично прихвата. а) Сви нови системи који се набављају у ЕПС-у су израђени са највишим стандардима у области заштите од буке и

Коментатор	Коментар	Одговор
vodana@gmail.com	а) Волели би смо да нам обрађивачи покажу који се то показатељи животне средине побољшавају поред рудника угља. Наиме рудници су једни од највећих загађивача природе, и локално живље које живи поред рудника је у врху оних међу којим је највећа инциденција најтежих обољења. б) Сматрамо да тврдња да се смањује увозна зависност није потпуно тачна, јер је потпуно јасно да је комплетно знање и технологија потребна за експлоатацију угља увозна, о чему сведоче машине и опрема које се у највећем делу купују из иностранства. ц) Сматрамо да је неопходно увести као важан критеријум социјални и имовински утицај: ПОТРЕБНА РАСЕЉАВАЊА. СРБИЈА ЋЕ МОРАТИ ДА РАСЕЛИ МИНИМУМ 3000 породица у појасу ширине око 500 метара од свих копова ЕПСа. Осим тога подсећамо да се проглашавање јавног интереса у контексту отварања нових копова уколико ће икада током експлоатације ових рудника ЕПС бити делимично или у целости ПРИВАТИЗОВАН морати сматрати недозвољеном државном помоћи. Дакле овакве активности не могу бити финансиране под ЈАВНИМ ИНТЕРЕСОМ него се морају ЕПС и приватни власници споразумевати на отвореном тржишту у противном ово је директно супротно уставу Србије који гарантује неповредивост имовине. Ово узети у обзир.	прашине. Из тог разлога у критеријумима приоритизације за област животне средине Отварање рудника оцењено је минималном оценом (2) на скали од 1 до 5. Након поновног разматрања оцена је смањена на најмању 1, али то ништа не мења у рангирању пројеката. б) Ако се смањи производње електричне енергије из термоелектрана Србија ће постати за електричну енергију увозно зависна земља. Увоз ће много више коштати Републику Србију него експлоатација домаћих ресурса. Што се тиче машина и опреме на површинским коповима из иностранства се увози углавном инжињеринг и део савремене опреме као што су део електро опреме и савремена машинска опрема, а преко 75% тежински опреме се производи у Србији. У Републици Србији угљ се производи више деценија и постоји велико искуство и и знање, тако да је тврдња „комплетно знање и технологија за експлоатацију угља увозна” потпуно нетачна и произвољна. Велики део индустрије Србије је наслоњен на производњу угља и зависи од ње. ц) Навођење минимума 3000 породица у појасу ширине 500 метара је паушална процена. Законом је прописан ниво буке и емисије праšине у насељима поред рудника. Сви нови системи који се набављају изграђују се по највишим стандардима у области буке и праšине (и осим Немачке готово да се не примењују у другим земљама ЕУ). Ако се ниво буке и праšине доведе на Законом прописан ниво, што се кроз набавку и инсталацију нових система и чини, нема разлога за расељавање становништва које живи у појасу 500 метара око копова.
Звездан Калмар Центар за екологију и одрживи развој- ЦЕКОР vodana@gmail.com	Листа пројеката ОИЕ Тек се овде види до које је мере лош и не одржив овај “План”. Практично је енергија из ветра о којој се говори потпуно карбонски интензивна јер ће бити регулисана (ако се овај план усвоји) угљеним централама. У том контексту се уопште не може говорити о одрживим процентима ОИЕ.	Примедба се не прихвата. У балансирању електроенергетског система учествују и прибранске и реверзибилне хидроелектране, а које већ постоје и обављају и ту улогу. Следећи предложеној логици из коментара требало би потпуно одустати од потенцијала енергије ветра. Међутим, искуства других земаља показују

Коментатор	Коментар	Одговор
	Потпуно је неприхватљиво да се уопште не извештава о статус великих хидро енергетских постројења, односно да се уопште не види када ће бити развијени пројекти посебно РХЕ Бистрица и РХЕ Ђердап које су побројане поред осталих Великих ХЕ на страни 21. Ово би требало да је практично осим ветра, био масе и соларне енергије НАЈВАЖНИЈИ ДЕО ИКАКВОГ ПЛАНА ЕНЕРГЕТИКЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.. Мале хидро централе на којима Србија инсистира осим великих еколошких ризика (овако како се сада планирају као слободни приватни пројекти који се сукобљавају са локалним заједницама) заправо не значе ништа за транзицију Србије на одрживу енергију. У том контексту упозоравамо да је неприхватљиво да се даље чека са припремом најважнијих хидро енергетских пројеката а да се у исто време најдеструктивнији пројекти (Костолац, Радљево, Поље Е, Поље Г) гурају свим силама, упркос јасним капацитетима како западних тако и источних партнера Србије да нам помогну око одрживих енергетских пројеката.	да балансирање ветроелектрана са капацитетом до 20% од укупно инсталираних капацитета целог система не представља значајнији проблем, нити осетливу промену у систему балансирања. Овим програмом је најављена изградња ветропаркова чији укупни капацитет чини тек око 5% укупног електроенергетског система Србије и далеко је од алармантних вредности по изнетом питању. У току припреме ПОС-а нису идентификовани инвеститори који су спремни да се сада упусте у инвестицију изградње РХЕ Бистрица и РХЕ Ђердап. У скалду са законском обавезом ажурирања ПОС-а сваке друге године, а уколико се у међувремену стекну услови, ови пројекти ће бити детаљније размотрени у овом документу. Наведени пројекти у области изградње и снабдевања угљем термоелектрана у кратком року обезбеђују енергетску сигурност, што је један од кључних циљева Стратегије развоја енергетике. Такође, они супституишу капацитете који су много већи загађивачи (агрегати у ТЕ Колубара, ТЕ Морава, ТЕ Костолац А). Отуда потиче да ће изградња ТЕ Костолац БЗ довести до годишњег смањења емисије ГХГ за 569 800.00 тона CO₂eq
Илија Батас-Бјелић Универзитет у Београду, Електротехнички факултет batas@etf.rs	Селекција и приоритизацију инфраструктурних пројеката са приказаним појединачним доприносима сваког пројекта појединачним циљевима ЕУ 2030: Пројекти се одабирају спрегнутом методом оптимизације националних енергетских система на бази симулација под ограничењима дефинисаним кроз циљеве ЕУ 2030 у погледу удела обновљивих извора енергије, уштеда емисија са ефектом стаклене баште и уштеда примарне енергије према критеријуму минималних укупних трошкова на планерском периоду.	Примедба се не прихвата. Скуп расположивих пројеката за селекцију и приоритизацију је био врло ограничен имајући у виду припремљеност пројеката за реализацију у периоду реализације ПОС-а. Сви пројекти су усмерени на реализацију циљева постављених Стратегијом развоја енергетике и њихов утицај на реализацију циљева је експлицитно исказан где год је то било могуће. Приоритизација пројеката извршена је методом оцењивања пројеката уз одговарајуће тежинске факторе појединих оцена, а вреднујући сваки од циљева из Стратегије кроз оцене. За сложенији приступ није било потребе на расположивом нивоу броја пројеката, њиховог

Коментатор	Коментар	Одговор
		степенa припремљености и њихове расподеле по областима.
Илија Батас-Бјелић Универзитет у Београду, Електротехнички факултет batas@etf.rs	Интеграција електричних возила у национални енергетски систем са прорачуном доприноса појединачним циљевима ЕУ 2030 уз уважавање техничких ограничења и са квантификацијом увођења подстицаја: Израда Студије са предлогом оптималног решења уклапања потрошње електричних возила у дневне дијаграме производње електричне енергије и са анализом ефеката интеграције електричног транспорта у национални енергетски систем која може послужити као основ за увођење подстицаја и за израду прописа.	Примедба је прихваћена. Унета је нова активност (са редним бројем 18) која се односи на меру број 10.
Ђорђе Самарџија (Један степен Србија, djordje.samardzija@1c.org.rs) и Наташа Ђерџић (ЦЕКОР, djnatasa@yahoo.com)	Коментар на предлог Уредбе којом се утврђује Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период 2017. до 2023. године: Овим писмом Вас позивамо да зауставите процедуру доношења Уредбе којом се утврђује Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период 2017. до 2023. године. Осим кратког времена за достављање коментара који би омогућили квалитетну јавну расправу у наставку писма наводимо разлоге зашто мислимо да је то свакако потребно учинити. Имајући у виду посао који обављате и дугогодишње искуство на тој функцији сматрамо да сте у потпуности упознати са научним чињеницама о узроцима, последицама и ризицима антропогених климатских промена. Како би се ублажила ова претња опстанку читавог човечанства, Србија је као и још 194 државе учествовала у дефинисању и потписивању Париског споразума. Овим споразумом све државе света, укључујући и Србију, су обећале нето нулту емисију гасова са ефектом стаклене баште у другој половини овог века, тј. од 2050. године. Ратификацијом споразума у Народној скупштини (најављено за ову годину), Париски споразум ће	Примедба се не прихвата. Доношење Уредбе којом се утврђује Програм остварења стратегије развоја енергетике је обавеза по члану 5. Закона о енергетици. Програм заправо представља акциони план спровођења Стратегије развоја енергетике за период од шест година, при чему сходно члану 5. „Министарство прати остварење Програма и по потреби предлаже његово усклађивање са реалним потребама најмање сваке друге године.“ У том смислу, Програм ће свакако на сваке две године бити предмет ревизије. Јавне консултације су одржане у циљу укључивања јавности, а Програм јавне расправе ће се реализовати у складу са законском процедуром. Израда Програма оставривања стратегије је такође реализована у складу са Законом о енергетици, Стратегијом развоја енергетике усвојеном у децембру 2015. године и Законом о јавним набавкама. Без обзира на прописану дужину трајања јавне расправе, заинтересована јавност имала је могућност да се изјасни на предлог документа, што је суштина јавне расправе, и сходно наведеном предлози корекције у одређеном року.

Коментатор	Коментар	Одговор
	постати део националне регулативе. Влада, грађани и компаније ће бити законом обавезни да допринесу глобалном циљу смањења емисије CO₂ и осталих гасова са ефектом стаклене баште. То смањење се не постиже грађењем нових термоцентрала и ослањањем на фосилна горива како је дефинисано у Стратегији развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године и предложено у програму за њено остваривање. Нове термоцентралне и капацитети на фосилна горива само погоршавају ионако комплексну и опасну ситуацију у којој се налази наша земља. Иако смо означени као земља под високим ризиком од негативних последица климатских промена (пре свега суше и поплаве) ми још и доприносимо климатским променама. Ви и Ваши сарадници можете и треба да промените путању на којој се Србија налази и да допринесете глобалној борби против климатских промена, а не да предлозима попут овог одмажете тој борби. Проактивним, промишљеним и етичким учешћем у дефинисању Стратегије борбе против климатских промена са акционим планом, а након тога изменама Стратегије развоја енергетике како би се учинила одрживом, а потом и изради новог предлога програма, имате прилику да се нађете на правој страни историје. У супротном, будуће генерације ће Вас памтити као функционера који се здушно залагао за угаљ – најпрљавије од свих горива. Алтернативе постоје. Позивамо Вас да истражите сценарије транзиције на обновљиве изворе енергије које су за регион и/или нашу земљу израдили: • Међународна агенција за обновљиву енергију (IRENA) чији је Србија члан; • The Solutions Project (група предвођена професором Марком Џејкобсоном са Универзитета Стенфорд у САД); • SEE Change Net Foundation (SEE 2050 Carbon Calculator); и	У Програм остварења стратегије ушли су пројекти, мере и активности које је могуће реализовати у периоду 2017-2023. година, а које омогућују реализацију циљева дефинисаних Стратегијом развоја енергетике. Пројекат изградње ТЕ Костолац БЗ заснива се на међудржавном споразуму, његова реализација је у току и он је значајан за постизање два циља из Стратегије развоја енергетике: Ц.Е.1. Обезбеђивање сигурног снабдевања електричном енергијом домаћег тржишта; Ц.Е.5. Стварање могућности за нето извоз електричне енергије; Реализација овог пројекта омогућиће повлачење из погона термоенергетских блокова са значајно већом емисијом ГХГ, при чему ће бити обезбеђено сигурно снабдевање електричном енергијом на најекономичнији начин. Годишње смањење емисије ГХГ због супституције старих термоенергетских капацитета новим биће 569 800 тона ГХГ годишње. Кроз Програм остварења стратегије снажно је промовисана идеја повећања учешћа обновљивих извора енергије кроз имплементацију мера, активности и пројеката ради реализације постављених циљева за учешће ОЕИ у бруто финалној потрошњи енергије. Следствено томе, свеукупно су позитивни и ефекти реализације мера, активности и пројеката у оквиру ПОС-а на животну средину. Уколико се реализују мере, активности и пројекти предложени ПОС-ом, постићи ће се смањење емисије ГХГ за око 14,9 милиона тона ГХГ годишње, што је за 82% више од национално одређеног доприноса Србије смањењу емисије ГХГ (нешто мање од 8,2 милиона тона) за 2030. годину. Дакле, спровођењем енергетске политике Србија остварује се скоро двоструко веће смањења емисија ГХГ него што су њене међународне обавезе.

Коментатор	Коментар	Одговор
	• Један степен Србија (Србија без фосилних горива до 2050: Алтернативни INDC). Линкове и материјал који је овде наведен ћемо Вам послати електронском поштом. Сада је већ свима у свету јасно да је транзиција на чисту енергију и обновљиве изворе је технолошки могућа и финансијски исплатива. Нове термоцентралне које се предлажу Стратегијом развоја енергетике и пратећим програмом ће осим CO₂, донети и нове количине загађења које ће негативно утицати на здравље нације (и садашње и будућих генерација). Покушај да се списком пројеката у области производње електричне енергије (стр. 19 у предлогу) поправи укупан утисак Програма мера који се ослања на фосилна горива је више него лицемеран. Прво се наводе неизвесни пројекти ветропаркова које планирају приватни инвеститори док држава преко свог јавног предузећа гради капацитете на фосилна горива. Обновљиви извори енергије ће осим доприноса глобалној борби против климатских промена довести и до великог броја зелених и сталних послова, смањити трошкове јавног здравља и свеукупно подићи стандард живота грађана. Позивамо Вас да зауставите процедуру доношења Програма мера који је заснован на неодрживој Стратегији развоја енергетике и у супротности са нашим међународним обавезама и дугорочним интересима грађана и привреде. Позивамо Министарство рударства и енергетике да сачека доношење Стратегије борбе против климатских промена која ће представљати кровни документ и довести до измене многих других секторских стратегија, првенствено Стратегије развоја енергетике. За додатна питања молимо Вас да контактирате следеће контакт особе: Ђорђе Самарџија (Један степен Србија, djordje.samardzija@lc.org.rs) и Наташа Ђерег (ЦЕКОР, djnatasa@yahoo.com).	Република Србија нема нулте емисије ГХГ, а њена обавеза биће дефинисана у поступку преговора са ЕУ. Пројекти изградње ветропаркова су углавном у завршним фазама реализације. Поред наведених повлашћених произвођача електричне енергије из енергије ветра, још неколико пројеката приватних инвеститора је у току и очекује се њихов завршетак пре 2020. године, тако да ће збирни ефекат нових ветроелектрана бити већи него што је истакнут у ПОС-у. Поред изградње термоелектране ради реализације циљева: Ц.Е.1. Обезбеђивање сигурног снабдевања електричном енергијом домаћег тржишта; Ц.Е.5. Стварање могућности за нето извоз електричне енергије; ЈП ЕПС такође реализује и изградњу ветроелектране Костолац снаге 66 MW, соларне електране Петка у Костолцу, снаге 9.9 MW, као и већи број пројеката ревитализације и повећања инсталисане снаге у постојећим хидроелектранама, што показује доследан став Републике Србије у очувању и повећању капацитета за производњу електричне енергије из обновљивих извора. У смислу свега реченог, ни Стратегија развоја енергетике ни Програм остварења стратегије нису у супротности са међународним обавезама Републике Србије и дугорочним интересима грађана и привреде. Програм остварења стратегије биће предмет међусекторског усаглашавања у току којег могу да се имплементирају евентуалне примедбе или сугестије које потичу из осталих стратешких докумената чија је израда у току.

Коментатор	Коментар	Одговор
Стеван Петровић Београдска Отворена Школа, Масарикова 5, 11000, Београд stevan.petrovic@bos.rs	Прегледом релевантног законског оквира долази се до закључка да јавна расправа за Предлог Уредбе којом се утврђује Програм остваривања Стратегије развоја енергетике РС до 2025 са пројекцијама до 2030, за период од 2017. до 2023. није организована у складу са Законом о заштити животне средине као и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину. Наиме, наведени акти јасно прописују да је за документе овог типа и обима утицаја било неопходно израдити стратешку процену утицаја на животну средину. Наиме, Закон о заштити животне средине (Сл. гласник РС бр. 135/04 , 36/09 , 36/09 - др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11 - УС) Пречишћен текст закључно са изменама из Сл. гл. РС бр. 72/09 које су у примени од 11/09/2009 (измене у чл.: 91 , 92 , 93 , 94 , 95 , 96 , 97 , 98 , 99 , 120) у Члану 35. јасно предвиђа да се стратешка процена утицаја врши „за стратегије, планове, програме и основе у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, телекомуникација, туризма, инфраструктурних система, заштите природних и културних добара, биљног и животињског света и њихових станишта и др. и саставни је део плана, односно програма или основе.“ Даље, Закон у Члану 81. дефинише услове за учешће јавности и експлицитно предвиђа да „Јавност има право да, у складу са законом, учествује у поступку доношења одлука о: 1) стратешкој процени утицаја планова и програма на животну средину;“ Такође, Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Сл. Гласник РС", бр. 135/2004 и 88/2010) у Члану 5. дефинише да се стратешка процена утицаја на животну средину врши за „планове, програме, основе и стратегије (у даљем тексту: планови и програми) у области	Примедба се не прихвата. Стратешка процена утицаја ПОС-а на животну средину је интегрални део пројекта израде ПОС-а, приказује показатеље на које се у примедби указује. Јавне консултације су одржане у циљу укључивања јавности, а Програм јавне расправе ће се реализовати у складу са законском процедуром. Поред тога конкурсном документацијом и пројектним задатком предвиђена је и израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину. Овај Извештај је припремљен и сагласно Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину организоваће се јавна расправа.

Коментатор	Коментар	Одговор
	просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, телекомуникација, туризма, очувања природних станишта и дивље флоре и фауне, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину“. Даље, у Члану 12. Закон јасно дефинише и садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину и, између осталог, наводи да Извештај садржи „4) смернице за израду стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину;“. И сам Извештај о стратешкој процени утицаја Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. са пројекцијама до 2030. на животну средину на страни 95., поглавље 4. Смернице за израду процена утицаја на нижим хијерархијским нивоима јасно наводи „за Програме остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије за период до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, обавезна је израда Стратешке процене утицаја на животну средину.“ Самим тиме, јавна расправа не може да се одржи пре израде Стратешке процене утицаја на животну средину Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025 са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023. године. Осим тога, оваква процедура није у сагласности са Директивом 2001/42/ЕЗ Европског парламента и Савета од 27. јуна 2001. годи-не о процени утицаја одређених планова и програма на животну средину (Директива о СПУ).: Београдска отворена школа предлаже: - да се Предлог Уредбе којом се утврђује Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до	

Коментатор	Коментар	Одговор
	2025 са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023. године повуче из процедуре, - да се сходно Закону о Стратешкој процени утицаја (Члан 9.) прибави мишљење од органа надлежног за послове заштите животне средине (Министарство пољопривреде и заштите животне средине) о изради стратешке процене утицаја на животну средину Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025 са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023 и - донесе Одлука о изради стратешке процене утицаја на животну средину Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025 са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023 - Приступи даљим корацима поступка израде стратешке процене утицаја на животну средину Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025 са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023, сходно Члану 8. 9. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, - Да након усвајања Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025 са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023 организује јавну расправу о Предлогу уредбе којом се утврђује програм остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период 2017. до 2023. година и омогући учешће заинтересованој јавности, сходно Члану 77. Закона о државној управи ("Сл. гласник РС", бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010 и 99/2014) и Члану 41. Пословника Владе Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 61/2006 - пречишћен текст, 69/2008, 88/2009, 33/2010, 69/2010, 20/2011, 37/2011, 30/2013 и 76/2014)	
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић	Постиже се усаглашеност Програма остваривања Стратегије развоја енергетике до 2025 са Националном стратегијом одрживог развоја:	Примедба се прихвата. Текст је коригован у складу са предлогом.

Коментатор	Коментар	Одговор
Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	У пасусу на страни 2. Који говорио о националним акционим плановима допунити са Акционим планом за спровођење стратегије одрживог развоја (СЛ. Гласник РС бр 31/10) јер су овим планом као приоритети дефинисани: - повећање енергетске ефикасности на свим нивоима и смањење енергетске интензивности у свим секторима, укључујући индустрију, енергетику, саобраћај, пољопривреду, комуналне делатности, становање итд.; - смањење зависности привреде и друштва у целини од фосилних горива (декарбонизација) и активно укључивање у глобалне напоре на заштити климе од промена изазваних људским деловањем; - унапређење поступања са чврстим отпадом и отпадним вода. Ова питања разматра и предложени програм али није усаглашен са Стратегијом одрживог развоја и наведеним Акционим планом. Сматрамо да је неопходно интесекторско усаглашавање да би се остварили циљеви енергетских стратегија и стратегија одрживог развоја и заштите животне средине.	ПОС ће бити предмет интерсекторског усаглашавања у процедури коначног усвајања документа и у том поступку ће се извршити провера његове усаглашености са Стратегијом одрживог развоја и наведеним Акционим планом.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	Постиже се усгалашеност Програма остваривања Стратегије развоја енергетике до 2025. са “Намеравани национално одређени доприноси смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште на глобалном нивоу”: Усагласити са документом “Намеравани национално одређени доприноси смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште на глобалном нивоу”	Примедба се не прихвата јер је неоснована. ПОС је усаглашен са поменутиим документом. Овај документ је био једна од полазних подлога за израду ПОС-а (видети страну 89 - последњи пасус). Национално одређени доприноси смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште су припремани на основу Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. са пројекцијама до 2030.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	Постиже се равноправан третмен обновљивих извора енергије са наведеним обновљивим изворима: Тачку 2.2..допунити новом тачком 4. “Област обновљиви извори енергије” што ће омогућити допуну овог програма и равноправним третманом ових извора са наведеним.	Примедба се не прихвата. Стратешки енергетски пројекти се проглашавају у складу са Уредбом 347/2013 ЕУ о Смерницама за трансевропску енергетску инфраструктуру, која не укључује пројекте изградње производних електроенергетских капацитета. Дакле, производни објекти не припадају овој групи пројеката.

Коментатор	Коментар	Одговор
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	Постиге се усаглашавање са Националном стратегијом одрживог развоја, Акционим планом за спровођење стратегије одрживог развоја и Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине: Тачку 2.3 допунити тачком новим критеријумом) “4. Доприноси одрживом развоју: - смањењу емисије гасова “стаклене баште”, - повећању удела производње и потрошње енергије из обновљивих извора, - повећењу енергетске ефикасности.	Примедба се не прихвата. Дефинисани критеријуми проистичу из Уредбе 347/2013 ЕУ о Смерницама за трансевропску енергетску инфраструктуру коју је Србија обавезна да имплементира као земља потписница Уговора о Енергетској заједници. Не могу се дефинисати додатни критеријуми, јер би то у великој мери представљало одступање од Уредбе.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	Постиге се остваривање обавезе по законима о стратешкијој процени утицаја на животну средину и процени утицаја на животну средину, односно заштита животне средине. Без ове допуне одређење о заштити животне средине у овом документу је само декларативно.: У табелама “Недостајућа планска документација” у стубцима “Недостајућа и планска документација” унети да недостају страшка процена утицаја на животну средину или процена утицаја на животну средину за пројекте за које ове студије не постоје	Примедба се не прихвата. Где год ове студије не постоје, а њихова израда је обавезна по закону, оне су наведене у табелама „Недостајућа планска и техничка документација“.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	Постиге се да садржај Програма остваривања Стратегије развоја енергетике до 2025 у свим деловима поглавља 3. Преглед циљева, индикатора, мера, активности и пројеката Програма остваривања Стратегије по областима буде конзеквентно урађен, јер неке области већ садрже подобласт заштите животне средине (области електричне енергије, топлотне енергије, угља): Потребно је у Област 3.3 увести одељак Подобласт заштите животне средине у области обновљиве енергије	Примедба се не прихвата. Коришћење обновљивих извора енергије примарно проистиче из потребе за заштитом животне средине, па због тога у њој ово поглавље није посебно наведено. Ефекти на животну средину који се постижу ПОС-ом су евалуирани.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор,	Постиге се да садржај Програма остваривања Стратегије развоја енергетике до 2025 у свим деловима поглавља 3. Преглед циљева, индикатора, мера, активности и пројеката Програма остваривања Стратегије по областима буде конзеквентно	Примедба се не прихвата. Примедба се одбија из разлога јер су у потпоглављу 3.4.1. Мере у области нафтног сектора дате Мере заштите животне средине (тачка 7), а посебан документ по називом

Коментатор	Коментар	Одговор
коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	урађен, јер неке области већ садрже подобласт заштите животне средине (области електричне енергије, топлотне енергије, угља): Потребно је у Област 3.4 увести одељак Подобласт заштите животне средине у области нафтног сектора	“Извештај о стратешкој процени утицаја ПОС-а за период од 2017. до 2023. године на животну средину” се бави облашћу животне средине.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Постиге се да садржај Програма остваривања Стратегије развоја енергетике до 2025 у свим деловима поглавља 3. Преглед циљева, индикатора, мера, активности и пројеката Програма остваривања Стратегије по областима буде конзеквентно урађен, јер неке области већ садрже подобласт заштите животне средине (области електричне енергије, топлотне енергије, угља): Потребно је у Област 3.5 увести одељак Подобласт заштите животне средине у области природног гаса	Примедба се прихвата. Подобласт заштите животне средине је унета у текст.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Предложени текст допунити индикаторима одрживог развоја из Правилника о националној листи индикатора заштите животне средине (Сл. Гласник РС бр. 37/2011): На страни 67 иза првог додати нови пасус који ће гласити: У току реализације пројеката пратиће се индикатори: 1. Ваздух: 1.1.Учестаност пркорачења дневних ГВ за SO2 и PM10, 1.2. Емисија закисељавајућих гасова (NOx, NH3 и SO2), 1.3. Емисија прекурсора озона (NOx, CO, CH4 и NMVOC), 1.4. Емисија примарних суспендованих честица и секундарних прекурсора суспендованих честица (PM10, NOx, NH3 и SO2), 1.5. Емисија гасова са ефектом стаклене баште, 1.6. Емисија тешких метала, 2. Воде: 2.1. Загађене (непречишћене) отпадне воде, 2.2. Емисије загађујућих материја из тачкастих извора у водна тела, 3. Земљиште,:	Примедба се не прихвата. У оквиру ПОС-а се прате само индикатори реализације пројекта и индикатори постигнутих резултата. Индикатори одрживог развоја који ће се пратити током реализације пројекта не дефинишу се ПОС-ом.

Коментатор	Коментар	Одговор
	3.1. Промена начина коришћења земљишта, 3.2. Управљање контаминираним локалитетима, 4. Отпад: 4.1. Укупна количина произведеног отпад, 4.2. Количина произведеног пепела, 4.3. Количине посебних токова отпада, 4.4. Депоније отпада, 4.5. Количина издвојено прикупљеног, поновно искоришћеног и одложеног отпада, 4.6. Прекогранични промет отпада, 5. Бука: 5.1. Укупни индикатор буке, 5.2. Индикатор ноћне буке, 6. Нејонизујуће зрачење: 6.1. Извори нејонизујућег зрачења од посебног интереса, 7. Одрживо коришћење природних ресурса, Обновљиви природни ресурси: 7.1. Површине деградираног земљишта, 8. Привредни и друштвени потенцијали од значаја за животну средину - Енергетика: 8.1. Укупна потрошња примарне енергије по енергентима, 8.2. Потрошња финалне енергије по секторима, 8.3. Укупни енергетски интензитет, 8.4. Потрошња примарне енергије из обновљивих извора, 8.5. Потрошња електричне енергије из обновљивих извора, Овим индикаторима се прати утицај програма на стање животне средине и допринос одрживом развоју. Индикатор се прати системски и доследно током времена ради сагледавања трендова. Он представља најбоље мерило узрока, стања, последица и ефеката програма.	

Коментатор	Коментар	Одговор
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Предложени текст допунити текстом којим се овај програм усаглашава са “Националним акционим планом за коришћење обновљивих извора енергије Републике Сбије”: На страни 67., иза садшњег става 2 додати нови став који ће гласити: “Смањивање емисије сумпордиоксида постићи ће се остварењем плана да ће до 2020 године бити инсталирано нивих 1092MW”, страна 18. “Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије Републике Сбије”	Примедба се прихвата. Додаје се реченица на страни 67: „Такође, остваривањем циљева који су предвиђени Националним акционим планом за коришћење обновљивих извора енергије Републике Сбије у сектору електроенергетике постиже се смањење емисије сумпордиоксида.“
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Предложени текст у поглављу “Област топлотне енергије”допунити текстом о коришћењу геотермалне енергије која се може користити за грејање индивидуалних објеката за становање, у туристичким објектима, за развој туристичке понуде у бањама, за загревање стакленика и пластеника у пољопривреди: На страни 68. допунити пасус о стратешким правцима деловања и то новиом ставком: - Значајније коришћење геотермалне енергије.	Примедба се прихвата. Унета је мера бр. 5 која се односи на овај предлог у табели 34 и активност 10 у табели 35 која се односи на реализацију ове мере.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Табелу 3.2.2. Мере, циљеви и индикатори допунити новим мерљивим циљем који ће се односити на удео обновљивих извора енергије у укупној енергији за грејање: Табелу 3.2.2. “Мере, циљеви и индикатори”, на страни 73. допунити следећим циљевима: - Удео произведене топлотне енергије из обновљивих извора у укупној произведеној топлотној енергији, - Удео произведене топлотне енергије из биомасе у произведеној енергији из обновљивих извора, - Удео произведене топлотне енергије из геотермалних извора у укупној произведеној топлотној енергији из обновљивих извора.:	Примедба се не прихвата. Поменути индикатори показују незнатан удео ОИЕ у производњи топлотне енергије. С обзиром на могућност ревизије Уредбе ПОС за две године, биће размотрено да се ови индикатори уведу, ради праћења повећања удела ОИЕ у области топлотне енергије. За сада се слични индикатори прате у оквиру „Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије Републике Србије“.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор,	У овом поглављу предвидети стимулисање пројеката који се односе на коришћење геотермалне енергије и производњу опреме за коришћење геотермалне енергије: Списак пројекат на страни 75. допунити новим пројектом:	Примедба се не прихвата. Предложена активност је већ обухваћена кроз пројекат П.11. „Изградња нових топлотних извора, гашење дострајалих и неусловних котларница, конверзија горива,

Коментатор	Коментар	Одговор
коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	П.15. Подстицаји за коришћење геотермалне енергије.	прелазак на коришћење ОИЕ“. С обзиром на могућност ревизије Уредбе ПОС за две године, биће поново размотрена могућност увођења и овог пројекта као посебне тачке.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Табелу 29: Допунити пројектом из предходне колоне и за то предвидети одговарајућа средства која не смеју бити мања од средстава предвиђених за коришћење биомасе: Табелу 29. “Основне карактеристике и ефекти пројекта”, на страни 80. допунити: “Подстицаји за коришћење геотермалне енергије” предвидети средства, проценити ефекте реализације.	Примедба се не прихвата. Пројекат под називом „Изградња нових топлотних извора, гашење дотрајалих и безусловних котларница, конверзија горива, прелазак на коришћење ОИЕ,“ оставио је могућност финансирања и таквог постројења, али за сада нема потребе за посебним истицањем геотермалне енергије као посебне области. С обзиром на могућност ревизије Уредбе ПОС за две године, биће поново размотрена могућност увођења овог пројекта.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Табелу 31: Динамика реализације активности у периоду реализације ПОС-а допунити динамиком реализације пројекта П.15.: Табелу 31: Динамика реализације активности у периоду реализације ПОС-а допунити динамиком пројекта П.19. Подстицаји за коришћење геотермалне енергије. На пример: - 2017., 2018, 2019, - Израда катастра геотермалних потенцијала Србије, - 2017. - Доношење уредбе о подстицају инвестиција у геотермалну енергију, - 2018. - Доношење уредбе подстицаја за коришћење геотермалне енергије у пољопривред итд.	Примедба се не прихвата. Помињањем ОИЕ обухваћена је и геотермална енергија, нема потребе за посебним истицањем ове технологије. С обзиром на могућност ревизије Уредбе ПОС за две године, биће поново размотрена могућност увођења овог пројекта.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	На страни 91 наведено је да "Да би се повећала свест грађана о значају ОИЕ неопходно је укључити медије, образовне и научне институције". Недостаје да је неопходно укључити и организације цивилног друштва: "Да би се повећала свест грађана о значају ОИЕ неопходно је укључити медије, образовне и научне институције и организације цивилног друштва".	Примедба се прихвата и текст је измењен у складу са њом.

Коментатор	Коментар	Одговор
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	У табели 34. Преглед мера у области ОИЕ иза тачке 4. Додати нову тачку 4.а. Ради подизања енергетске ефикасности у домаћинствима Искуства неких земаља показује значајне ефекте повећања енергетске ефикасности у грађевинерству: Тачка 4.а. Разматрање могућности увођења пореских и финансијских подстицаја за термоизолацију индивидуалних објеката.	Примедба се не прихвата. Ово је део који се односи на област енергетске ефикасности у потрошњи енергије - Поглавље 3.7. Наведени предлог је већ обухваћен кроз мере и активности у области енергетске ефикасности: Мере предвиђене Трећим акционим планом за енергетску ефикасност Републике Србије за период 2016-2018: Спровођење Активности дефинисаних кроз Трећи акциони план за енергетску ефикасност (таб. 128). У питању су активности у сектору домаћинства. Заокружење правног оквира у погледу енергетске ефикасности у зградама (таб. 128): - Утврђивање трошковно оптималних нивоа енергетске ефикасности зграда - Укључење свих облика енергије и термотехничких система приликом сертификације зграда - Доношење плана за испуње захтева у погледу зграда са нултом потрошњом енергије - Ревидирање регулативе у области енергетске ефикасности у зградама (Правилника о енергетској ефикасности грађевинских зграда - „Службени гласник РС”, бр. 61/2011 и Правилника о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда - „Службени гласник РС”, бр. 69/2012) која је донета на основу Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014 и 145/2014)
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор,	У табели 34. Преглед мера у области ОИЕ иза тачке 5. Додати нову тачку 5.а.. О подстицајним средствима за коришћење геотермалне енергије: Тачка 5.а. Разматрање могућности увођења пореских и финансијских подстицаја за коришћење геотермалне енергије	Примедба се прихвата. Унета је мера бр. 5 која се односи на овај предлог у табели 34 и активност 10 у табели 35 која се односи на реализацију ове мере.

Коментатор	Коментар	Одговор
коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs		
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	У табели 34. Преглед мера у области ОИЕ, под редним бројем 10. , садржина мере: Стварање услова за информисање и образовање грађана и младих о значају и предностима коришћења ОИЕ, међу реализаторе мера нису наведене образовне и научне институције, као ни организације цивилног друштва. Такође као област примене мера нису наведени сектори науке и организација цивилног друштва : Реализатори мера: Влада Републике Србије, министарство надлежно за послове рударства и енергетике, министарство надлежно за послове образовања, науке и технолошког развоја, медији, образовне и научне институције и организације цивилног друштва Област примене мера: Сектор енергетике, сектор образовања и науке, сектор медија и сектор цивилног друштва	Примедба се не прихвата. Резултат мере биће донети програми образовања и информисања који укључују промовисање ОИЕ. Цивилна друштва нису директно одговорна за усвајање програма образовања, тј. активности које ће се предузимати у оквиру ове мере везане су само за наведене субјекте у табели. Посредно учешће предложених институција је добродошло, али оне нису директно одговорне за реализацију мере.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	У табели 34. Преглед мера у области ОИЕ, под редним бројем 13. , циљ мере: 2. Јачање свести о значају ОИЕ за рационално коришћење природних ресурса и унапређење стања животне средине, међу реализаторе мере нису наведене организације цивилног друштва, а такође сектор цивилног друштва није наведен у области промене мера : Реализатори мере: Влада Републике Србије, министарство надлежно за послове пољопривреде и заштиту животне средине, министарство надлежно за послове рударства и енергетике, Републичка дирекција за имовину, јединице локалних самоуправа, организације цивилног друштва Област примене мера: Сектор електричне енергије, сектор заштите животне средине, сектор цивилног друштва	Примедба се не прихвата. Резултат мере биће донети програми образовања и информисања који укључују промовисање ОИЕ. Цивилна друштва нису директно одговорна за усвајање програма образовања, тј. активности које ће се предузимати у оквиру ове мере везане су само за наведене субјекте у табели. Посредно учешће предложених институција је добродошло, али оне нису директно одговорне за реализацију мере.

Коментатор	Коментар	Одговор
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	Табелу 35. План активности за реализацију мера у области обновљивих извора енергије допунити усглашавањем са датим предходним предлозима: Доследно датој форми одредити све показатеље за дате предлоге у предходном тексту.	Примедба се прихвата. Унета је активност бр. 10 у табели 35, која се односи на имплементацију мере бр. 5 у табели 34.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	Област нафте не предвиђа мере заштите животне средине и санацију простора загађених експлоатацијом нафте: У поглављу 3.4.1. Мере у области нафтног сектора, тачку 2. Мере у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња додати нове подтачке: - Санација деградираних, загађених и угрожених простора експлоатацијом нафте, - Избор БАТ технологија за експлоатацију нафтних шкриљаца	Примедба се не прихвата јер се ПОС не бави тим, већ Извештај о стратешкој процени утицаја ПОС-а за период од 2017. до 2023. године на животну средину.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	У поглављу 3.4.1.Мере у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња , у табели 36: Индикатори за праћење ефеката примене мера и реализације пројеката у нафтном сектору предвидети индикаторе за праћење процеса санације деградираних, загађених и угрожених површина експлоатацијом нафте ради усаглашавања са Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине (Службени Гласник“ Републике Србије бр. 37/20): У табели 36. На страни 113. Додати нову колону са следећим садржајем: - Стратешки циљ - санација деградираних, контаминираних и угрожених простора експлоатацијом нафте, - Индикатор - Управљање контаминираним земљиштем - Опис - Индикатор приказује начин управљања локалитетима на којима је потврђено присуство локализованог загађења земљишта. Индикатором се прати напредовање у управљању овим локалитетима кроз праћење главних загађујућих материја које утичу на квалитет земљишта и подземних вода, као и кроз	Примедба се не прихвата јер се ПОС не бави тим, већ Извештај о стратешкој процени утицаја ПОС-а за период од 2017. до 2023. године на животну средину.

Коментатор	Коментар	Одговор
	реализовање процеса санације и ремедијације. Локализовано загађење везано је за подручја појачане индустријске активности, неадекватно уређена одлагалишта отпада, локалитете вађења минералних сировина, војна складишта и подручја на којима је дошло до акцидентних ситуација и загађења земљишта. - Начин рачунања- Индикатор се израђује анализом прогреса у управљању контаминираним локалитетима који је изражен кроз: 1. Укупан број потенцијално загађених локалитета; 2. Број локалитета на којима су извршена прелиминарна истраживање у %; 3. 3. Број локалитета на којима су извршена детаљна истраживања(у%) 4. Број локалитета на којима се предузимају мере санације и ремедијације у оквиру: - енергетског сектора, - производње и прераде метала, - индустрије неметала, - хемијске индустрије, - управљања отпадом и отпадним водама, - производње и прераде папира и дрвета, - интензивног сточарства и аквакултуре, - производње прехранбених производа и пића, - подручја под минама, - бивших војних локација, - подручја акцидената, - других активности, 5. Број локалитета на којима је извршена ремедијација (у %); 6. Трошкови и процењени трошкови санације (RSD); 7. Удео главних типова локализованих извора загађења земљишта у укупном броју идентификованих локалитета (у %); 8. Удео индустријских грана у локализованом загађењу земљишта (%); 8. 9. Главне загађујуће материје које утичу на загађење земљишта и површинских вода. - Циљана прорачуната вредност у 2023- 100%	
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор,	У поглављу 3.4.1.Мере у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња , у табели 38: Активности у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња допунити мерама предложеним тачком У поглављу 3.4.1. Мере	Примедба се не прихвата јер се ПОС не бави тим, већ Извештај о стратешкој процени утицаја ПОС-а за период од 2017. до 2023. године на животну средину. Предлог

Коментатор	Коментар	Одговор
коалиција еколошких ОЦД CSOnect Бор mibor@ptt.rs	у области нафтног сектора, тачку 2. Мере у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња додати нове подтачке: Табелу 38: Активности у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња допунити мерама: - Санација деградираних, загађених и угрожених простора експлоатацијом нафте, - Избор БАТ технологија за експлоатацију нафтних шкриљаца Набројати активности (деградирана, угрожена и загађења нафтна поља), дефинисати рокове и носиоце санације	савременог технолошког концепта (БАТ) експлоатације уљних шкриљаца дат је у оквиру тачке 3.4.2.4.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnect Бор mibor@ptt.rs	У поглављу 3.4.1.Мере у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња , у табели 38: Активности у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња допунити мерма заштите животне средине Експлоатација неконвенционалних нафтних ресурса - уљних шкриљаца (уљних шејлова) код Алексинца: Табелу 38: Активности у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња на страни 117. допунити: - Израда стратешке процене утицаја на животну средину просторног плана посебне намене за експлоатацију уљних шкриљаца код Алексинца, - Израда процене утицаја на животну средину пројекта експлоатације шкриљаца код Алексинца, - Реализација мера заштите животне средине при истраживању и експлоатацији шкриљаца код Алексинца	Примедба се не прихвата јер су у оквиру тачке 3.4.2.4 наведени разлози зашто се не може дати динамика реализације активности које се односе на експлоатацију уљних шкриљаца у периоду реализације ПОС-а.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnect Бор mibor@ptt.rs	Поглавље 3.4.2.4. Могућност експлоатације и прераде уљних шкриљаца (уљних шејлова) допунити мерама заштите животне средине: У поглављу на страни 140. Додати: Пројекта ће бити реализован у складу са домаћим законодавством, директивама европске уније и применом БАТ технологија. Пројекат мора бити реализован у складу са Уредбом о критеријумима за одређивање најбољих доступних техника, за примену стандарда квалитета, као и за одређивање	Примедба се не прихвата јер су у оквиру тачке 3.4.2.4 наведени разлози зашто се не може дати динамика реализације активности које се односе на експлоатацију уљних шкриљаца у периоду реализације ПОС-а.

Коментатор	Коментар	Одговор
	граничних вредности емисије у интегрисаној дозволи. Пројекат не сме довести до нарушавања животне средине и угрозити традиционалне привредне делатности локалног становништва. При развоју пројекта биће урађена Стратешка процена утицаја на животну средину и процена утицаја на животну средину уз обавезно укључивање јавности при доношењу одлука по овим документима. Биће примењене све одредбе Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине и пратећих подзаконских аката.	
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	У поглавље 3.6. Област угља стратешке циљеве допунити са циљевима заштите животне средине: поглавље 3.6. Област угља стратешке циљеве допунити следећим стратешким циљем: - Заштита животне средине	Примедба се не прихвата. Стратешки циљеви дефинисани су самом стратегијом: - Сигурно и поуздано снабдевање електроенергетских термо капацитета и - Обезбеђивање потребних количина угља за финалну потрошњу и за производњу топлотне енергије;
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOconnect Бор mibor@ptt.rs	У складу са предходном одредбом, испред индикатора број 4, на страни 168, додати и објаснити циљ о заштити животне средине: Индикатор бр. 3 Циљ: Заштита животне средине Депоније јаловине депоновати у складу са: - Уредбом о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду, . Директивом 2006/21/ЕЗ о управљању отпадом од индустрије вађења минерала и о измени директиве 2004/35/ЕЗ - Reference Document on Best Available Techniques for Management of Tailings and Waste-Rock in Mining Activities	Примедба се не прихвата. Одлагање јаловине се врши у складу са важећим Законом о рударству.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор,	Област енергетске ефикасности треба реализовати у складу са БАТ техникама:	Примедба се не прихвата. Нејасна је формулација „Област енергетске ефикасности биће решавана“. Област енергетске ефикасности је врло детаљно регулисана Законом о ефикасном коришћењу

Коментатор	Коментар	Одговор
коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	У поглављу 3.7. Област енергетске ефикасности у сектору потрошње енергије, иза првог пасуса додати нови пасус: Област енергетске ефикасности биће решавана у складу са Reference Document on Best Available Techniques for Energy Efficiency Европске комисије.	енергије а имплементација циљева прати се кроз националне акционе планове за енергетску ефикасност Републике Србије у којима су врло детаљно приказане мере и активности које ће се спроводити, а које су у надлежности Министарства рударства и енергетике и Владе Републике Србије.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	У одељку 3.7.1 Циљеви у области енергетске ефикасности и индикатори њихове реализације дефинишу се проблеми обезбеђивања средстава Буџетског фонда за енергетску ефикасност и оцењује да су главна средства фонда усмеравана на програме локалних самоуправа. Међутим нису наведени проблеми обезбеђивања средстава у буџетима локалних самоуправа, односно да ли су формиран и делују локални буџетски фондови за енергетску ефикасност. Проблем је што се за унапређење енергетске ефикасности јавних зграда користе средства локалних буџетских фондова за заштиту животне средине иако је Уредбом о Зеленом фонду изричито напоменуто да се средства еколошких фондова не могу трошити за подизање енергетске ефикасности. Требало би формирати посебне локалне буџетске фондове за енергетску ефикасност: На крају одељка 3.7.1 на страни 212 додати посебан пасус: Постоје изражени проблеми обезбеђивања средстава за унапређење енергетске ефикасности у локалним заједницама, јер нису формиран локални буџетски фондови за енергетску ефикасност, већ се углавном за унапређење енергетске ефикасности јавних зграда користе средства локалних буџетских фондова за заштиту животне средине иако је Уредбом о Зеленом фонду изричито напоменуто да се средства еколошких фондова не могу трошити за подизање енергетске ефикасности. Потребно је у локалним заједницама формирати посебне локалне буџетске фондове за енергетску ефикасност.	Примедба се делимично прихвата. ПОС не може да намеће формирање посебних локалних буџетских фондова као обавезу локалним самоуправама. Међутим, у тексту ће се дати препорука да би у складу са могућностима које даје Закон о ефикасном коришћењу енергије било добро да јединице локалне самоуправе формирају буџетске фондове за унапређење енергетске ефикасности. Последњи став у поглављу 3.7.1 би гласио: „У складу са могућностима које даје Закон о ефикасном коришћењу енергије („Службени гласник РС” бр. 25/2013) препоручује се јединицама локалне самоуправе да формирају буџетске фондове на локалном нивоу за унапређење енергетске ефикасности на начин сличан Буџетском фонду Републике Србије.“

Коментатор	Коментар	Одговор
	Овај задатак унети на крају табеле 125. Преглед мера у области енергетске ефикасности које ће бити спроведене у периоду важења ПОС-а	
Милан Здравковић ЈП „Србијагас“ Нови Сад Bojka.simikic@srbijagas.rs	Мере у области топлотне енергије усмерене ка испуњењу стратешких циљева ни у једном делу не спомињу природни гас, нарочито у делу техничких мера за обезбеђење топлотне енергије за сигурно снабдевање потрошача. Ово је нарочито апсурдно у делу где се помињу когенеративна постројења (СНР) као и наведеној мери повећања учешћа обновљивих извора енергије као основног горива, што са аспекта светских искустава, са еколошког И одрживог аспекта тешко може бити оствариво без фосилног горива као подршке – где природни гас представља оптимално решење	Примедба се прихвата. У оквиру одељка 3.2.1.2. Техничке мере за обезбеђење топлотне енергије за сигурно снабдевање потрошача, унапређење енергетске ефикасности у производњи, дистрибуцији и испоруци топлотне енергије, повећање удела ОИЕ код топлотних извора – Активност 2 придодат је текст који се односи на пројекте конверзије горива природним гасом где је то технички могуће. Напомена: Шире коришћење природног гаса код СДГ треба да буде праћено развојем инфраструктуре (дистрибутивни гасоводи) до потрошача. У садашњим условима у срединама у којима не постоји дистрибутивни систем за природни гас предложено је коришћење обновљивих извора енергије.
Милан Здравковић ЈП „Србијагас“ Нови Сад Bojka.simikic@srbijagas.rs	Подобласт заштите животне средине у области топлотне енергије ни у једном делу не третира природни гас И његов утицај на процену збирног доприноса пројеката у области топлотне енергије у погледу смањења годишње емисије гасова са ефектом стаклене баште.	Примедба се прихвата. С обзиром на то да у сектору производње, дистрибуције и снабдевања топлотном енергијом у структури потрошње енергената доминира природни гас (око 60%) у одељку 3.2.4. биће додата реченица да се у сектору топлотне енергије подстиче коришћење природног гаса и обновљивих извора енергије као „чистих“ енергената који утичу на смањење емисије штетних гасова у атмосферу. Оно што се мора напоменути јесте да велики системи за производњу, дистрибуцију и снабдевање топлотном енергијом већ сад готово 100% користе природни гас као основни енергент. Шире коришћење природног гаса код СДГ треба да буде праћено развојем инфраструктуре (дистрибутивни гасоводи) до потрошача. У садашњим условима у срединама у којима не постоји дистрибутивни систем за природни гас предложено је коришћење обновљивих извора енергије.

Коментатор	Коментар	Одговор
Милан Петровић ЈКП “Београдске електране” milan.petrovic@beoelektrane.rs	Увођење савремених технологија и иновативних решења за прелазак на паметан, ефикасан и одржив систем грејања и хлађења, чиме се омогућавају енергетске и буџетске уштеде за предузећа и грађане, побољшава квалитет ваздуха, животне средине и повећава добробит за целокупно друштво. Доношење потребне регулативе за подстицаје за коришћење обновљивих извора енергије за производњу топлотне енергије. Коришћење отпадне топлотне енергије из спалионица смећа, постројења за третман комуналних отпадних вода и из разних процеса производње у индустрији.: Унапређење садашњег система даљинског грејања до нивоа четврте генерације даљинског грејања и хлађења, са значајним уделом когенеративне производње и обновљивих извора енергије у производњи, односно у финалној потрошњи топлотне енергије, са минималним штетним емисијама димних гасова, сниженом температуром воде у дистрибутивном систему и што већом покривеношћу територије. Остварење квалитетног, ефикасног и безбедног снабдевања корисника услугама даљинског грејања, даљинског хлађења и потрошне топле воде, уз смањен негативан утицај на животну средину и уз редовно одржавање система, имплементирајући савремене технологије и методе рада. Увећање когенерације у производњи енергије за грејање и хлађење објеката (тригенерација) у комбинацији са складиштењем топлотне енергије. Смањење трошкова за грејање и хлађење за домаћинства и предузећа, кроз интегрисање ефикасног даљинског система грејања и хлађења.	Примедба се не прихвата. Стратешки циљеви и стратешки правци деловања у области Топлотне енергије дефинисани су кроз документ Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године. Предметна Уредба се односи на временски период од 2017. до 2023.године. У Уредби ПОС фокус је стављен на мере и активности које је реално могуће реализовати у горе поменутом периоду. Концепт који се односи на тригенерацију представља технологију коју реално није могуће систематски увести у посматраном периоду од 2017. до 2023.године. Сагледавањем степена реализације мера и активности дефинисаних Уредбом ПОС могуће је на две године ревидовати постављене циљеве и правце, те се у том сислу може увести концепт тригенерације у област топлотне енергије.
sv.osdo@nis.eu	Примедбе на поглавље 3.4 (примедбе бр. 2 - 5)	Све примедбе које се односе на поглавље 3.4 (примедбе бр.2 - бр.5) се прихватају. Ради се о корекцијама и преформулацијама података и термина достављеним од стране НИС-а.

Коментатор	Коментар	Одговор
sv.osdo@nis.eu	Примедбе на поглавље 2.4 (примедба бр. 1). Предлаже се да се у сталну Радну групу за стратешке енергетске пројекте уврсти и представник НИС а.д. Нови Сад.	ПОС-ом је предвиђено да се у зависности од конкретног пројекта у рад радне групе могу укључити и друге институције и промотер пројекта. У овом случају укључивање НИС-а као промотера пројекта, у рад није спорно за конкретан пројекат где би он био његов носилац или промотер.
sv.osdo@nis.eu	Примедба на поглавље 3.5 (примедба бр. 1)	Примедба је суштински прихваћена. Мера је унета и додатно елаборирана, а табела са предвиђеном производњом наведена. Списак активних поља није унет јер суштуински није од значаја за ПОС.
Транснафта	Коментари су дати у самом тексту предлога Уредбе.	Сви коментари који се односе на поглавље 2. Стратешки енергетски пројекти, одбијају се из разлога што се наведено поглавље односи на усклађивање са Директивом 347, а коментари нису у складу са тим. Коментар који се односи на измену у табели бр.46 прихвата се у виду: Министарство надлежно за послове рударства и енергетике, Републичка дирекција за робне резерве и ЈП Транснафта (складишта у јавној својини) Коментар који се односи на табелу бр.48 се прихвата. Коментар који се односи на табелу бр.52 се не прихвата. Коментари који се односе на табелу бр.54 се прихватају. Коментар „Размотрити и стављање у функцију продуктовода ХИП Петрохемија од Панчева до Темишвара ради транспорта деривата нафте из Рафинерије нафте“ се не прихвата из разлога што се ПОС бави конкретним пројектима са конкретним активностима у планираном периоду. Коментари који се односе на потпоглавље 3.4.2.3 се не прихватају, тј. остаје термин „промет“ и количина од 20000 тона јер се то не односи на капацитет резерви ЈП Транснафте на терминалу Нови Сад. Коментар који се односи на измену у табели бр.56 прихвата се у виду: Министарство надлежно за послове рударства и

Коментатор	Коментар	Одговор
		енергетике, Републичка дирекција за робне резерве и ЈП Транснафта (складишта у јавној својини).
Владимир Тодоровић ЈП ПЕУ- Ресавица vladimirtodorovic@live.com.au	Примедбе су дате у форми службеног дописа ЈП ПЕУ - Ресавица у реструктурирању	Примедба која се односи на предлог формирања државног Института за уљне шкриљце се одбија из разлога да нема потребе за оснивањем додатне институције која би се бавила овом проблематиком.
Владимир Тодоровић ЈП ПЕУ- Ресавица vladimirtodorovic@live.com.au	Страна 182 брисати последњу реченицу и одати следеће: "Потребно је интензивирати активности око изградње рудника и термоелектране уз преиспитивање раније постављених параметара	Прихвата се брисање постојеће и додатак наведене реченице: Потребно је спровести активности на даљој анализи доступних параметара, а све у циљу потенцијалне изградње рудника и термоенергетских капацитета
Владимир Тодоровић ЈП ПЕУ- Ресавица vladimirtodorovic@live.com.au	На страни 198 додати: у табели недостајућа планска документација • Пројекат изградње рудника Западно поље Штаваљ - Урађена студија изводљивости • Пројекат изградње ТЕ Сјеница (Штаваљ) - урађена прединвестициона студија • Пројекат оптимизације и концентрације производње угља из подземне експлоатације - прикупљен део подлога • Пројекат затварања подземних рудника са резервама угља пред исцрпљењем • Пројекат изградње рудника Пољана	Додаје се текст на крају стране 198: Постоји могућност отварања нових лежишта угља, уз предходно урађену Инвестициону документацију која ће узети у обзир све неопходне параметре на бази којих се може закључити да ли постоји економскооправданост отварања истих.
Владимир Тодоровић ЈП ПЕУ- Ресавица vladimirtodorovic@live.com.au	На страни 247 Одређивање приоритета пројеката, у табели додати следеће поред постојећег Ранг 19 остаје Ранг 19.1 Пројекат изградње рудника Западно поље - Штаваљ Ранг 19.2 Пројекат затварања подземних рудника пред исцрпљењем Ранг 19.3 Пројекат изградње рудника Западно поље - Штаваљ Ранг 19.1 Пројекат изградње ТЕ Сјеница - Штаваљ	Примедба се не прихвата. Потпројекти нису стављани у приоритете.

Коментатор	Коментар	Одговор
Бојка Симикић ЈП Србијагас Нови Сад	На стр.152 таб.65 Динамика реализације активности у периоду реализације ПОС-а, Активност Израда тендерске документације: Одговорни субјекат – уместо СЕИО треба да стоји Мин.финансија ЦФЦУ – Изабрани Консултант. Године за активности Израда тендерске документације / Пројекат за извођење / Изградња треба транслирати за годину у десно (завршетак изградње 2021).	Примедба је прихваћена и текст је измењен у складу са њом.
Бојка Симикић ЈП Србијагас Нови Сад	На стр.155 таб.69 Одговорни субјекат – треба да стоји ЈП СРБИЈАГАС / ЕУ институције	Примедба се не прихвата. ПОС као документ Владе Р. Србије нема надлежност над ЕУ институцијама.
Бојка Симикић ЈП Србијагас Нови Сад	На стр.158 таб.73 Одговорни субјекат – треба да стоји ЈП СРБИЈАГАС / ЕУ институције	Примедба се не прихвата. ПОС као документ Владе Р. Србије нема надлежност над ЕУ институцијама.
Бојка Симикић ЈП Србијагас Нови Сад	Област природног гаса не садржи подобласт заштите животне средине ?	Примедба се прихвата. Подобласт заштите животне средине је унета у текст.
Стеван Дукић ЈП Србијагас Нови Сад	У предлогу Програма остваривања стратегије нисам приметио пројекат изградње гасовода за БиХ (РС) иако овај гасовод (по мени) представља приоритет и испуњава све услове да би био проглашен гасоводом од стратешког значаја. Овај гасовод се иначе налази у нашем предлогу 10-год плана развоја.	Примедба се прихвата. Гасовод за БиХ ће се размотрити кроз студију оправданости.
Стеван Дукић ЈП Србијагас Нови Сад	Такође нисам приметио да су наведени пројекти изградње и ревитализације компресорских станица , које се налазе у нашем 10-год плану.	Примедба се прихвата. Ревитализација и модернизација компресорске станице је унета у табелу 61 као мера „одржавање и рехабилитација транспортног система, укључујући и ревитализацију компресорске станице“, а потенцијална изградња предложених нових компресорских станица је увршћена у табелу 60 и обрадиће се кроз студије оправданости. На основу додатних консултација са Србијагасом у ПОС (табела 78) су унети следећи гасоводи: Велика Плана-Ниш-Батајница и Мокрин-Подземно складиште гаса Банатски Двор.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница	Област ПГ, Доста штур опис, обилује флоскулама без упоришта у реалности,	Текст је делимично коригован у складу са примедбама, додато је поглавље које се тиче подобласти заштите животне.

Коментатор	Коментар	Одговор
mtesmanovic@loznica-gas.rs	Детаљнији опис, шта се жели	
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	Легислатива, ЕЗ, Докле ће мо се усклађивати, а да се у пракси ништа не примењује. Нпр. цена ПГ ЈП Србијагаса за ЈС, не покрива њихову набавну цену, нити знамо ко им је исту одобрио, нити је одобрио, ... Преиспитати докле се стигло са применом до сада усвојене легислативе	Усклађивање са обавезама по основу чланства у ЕЗ је законска обавеза и као таква је обрађена у ПОС-у.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Регулаторна основа, Превише инсистирања на тржишту на коме немамо довољно развијену ни транспортну, ни дистрибутивну мрежу. Све енергенте свести на кWх, ускладити корекције на просек задњих 3 до 5 година, ...	Развој тржишта је приоритет дефинисан Стратегијом енергетике.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Планирање Списак лепих жеља, нереално, а понешто и непотребно Утврдити приоритете ХИТНО	Приоритетне мере и активности су наведене у табелама 59-62, а приоритетни пројекти у поглављу 3.5.2.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Реорганизација ДС, Флоскуле. Шта се жели постићи, а није ни започета реорганизација ЈП Србијагас. Тек када се виде ефекти поделе на транспорт и дистрибуцију, видети шта даље са дистрибутерима. Дистрибуција ЈП Србијагас ће отићи за дугове повериоцима за неки износ, са свим или без иједног дистрибутера. Боље је све самоодрживо издвојити и посебно продати. Не живи се од броја потрошача већ од количине продатог гаса. Ускладити број запослених са продатом количином, нпр. 500.000 Нм3/запосленом и сл.	Примедба је нејасна. ПОС се не бави специфичним проблемима појединих дистрибутера.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница	- Рехабилитација ТС, Већина транспортних гасовода стара је између 40 и 50 година, на крају радног века, Хитна рехабилитација или изградња нових који ће покрити постојеће	Поред већ наведених мера и пројеката рехабилитације транспортног система, унете су текст и додатне мере и пројекти који се тичу изградње магистралног гасовода

Коментатор	Коментар	Одговор
mtesmanovic@loznica-gas.rs		Батајница- В.Плана – Ниш и ревитализације и изградње компресорских станица.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Тржиште,Које регионално тржиште када ни са ким нисмо повезани, Повезати се интерконекијама	Предвиђене су 3 интерконекије и детаљно елабориране.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Легислативе,Легислативе и директиве неће обезбедити сигурно снабдевање, Повезати се интерконекијама	Предвиђене су 3 интерконекије и детаљно елабориране.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Тржиште, Пречестом изменом методологија само се губи време, Прихватање примедби са Јавне Рас.	Примедба је у потпуности нејасна.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Диверсификација, Много се касни, не постоји ништа осим студија оправданости, Приоритет, ХИТНО	За приоритетне пројекте су дати гантограми активности у периоду до 2023. године.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	Ефикасност Текуће обавезе свих субјеката	Примедба је у потпуности нејасна.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница	- Пројекти, П.21, П.22. и П.23. Много се касни. Нема документације, на нивоу ГП, ХИТНО, сва документација, дозволе, П.24. Исто, барем што је у нашој надлежности., П.25. По отварању, препустити другим ОТС	Коментар је добронамеран, али представља лични утисак који нема директне везе са ПОС-ом.

Коментатор	Коментар	Одговор
mtesmanovic@loznica-gas.rs		
ПЕТАР ГОЊА СТАНДАРД ГАС petar.gonja@standardgas.rs	Директива 2014/94/ЕУ Европског парламента о успостави инфраструктуре за алтернативна горива је класификовала алтернативна горива: био горива, природни гас, ТНГ, електрична струја и водоник, са препоруком о развоју инфраструктуре за коришћења ових горива. Циљ је да се умањи зависност од нафте и традиционалних горива и негативних ефеката од њихове употребе у погледу емисије штетних гасова. Усаглашавање са прописима ЕУ-Директива 2014/94/ЕУ, и подстицај конкуренција међу горивима у корист потрошача: Утврђивање статуса алтернативних горива и операционализација њихове употребе, кроз развој инфраструктуре и осталих подстицаја с складу са ЕУ нормама	Примедба се не прихвата. Успостављање националне шеме верификације испуњености одрживости биогорива је предвиђено мером 7 у оквиру области обновљивих извора енергије, а кроз меру 8 биће размотрени и евентуални подстицаји за домаћу производњу. Активности 12-15 предвиђене су ради реализације предложених мера.